

Uzaktan Eğitim Programında Eğitim Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri

(Opinions of Students Who Educate in The Distance Education Program
on Distance Education)

Recep BENZER¹, Semra BENZER², Sinan ÇALIŞICI³

Makale Bilgileri

Article History

Alındı/Received:

27/02/2022

Düzeltilme alındı/ Received
in revised form:

05/04/2022

Kabul edildi/Accepted:

01/06/2022

Article Type:

Araştırma Makalesi
Research Article

DOI:

10.48174/buaad.51.1

Öz

Araştırma 2019-2020 Bahar Dönemi'nde Anadolu'da bulunan bir vakıf üniversitesinde uzaktan eğitim lisansüstü programında öğrenim gören 42 katılımcı ile yürütülmüştür. Bu çalışmanın amacı, uzaktan eğitim lisansüstü programında öğrenim gören öğrencilerin almış oldukları eğitim ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesidir. Çalışma kapsamında nitel araştırma tekniklerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan görüş anketi ile toplanmıştır. Araştırmada görüş anketi kullanılarak çalışma grubunun 15 haftalık uzaktan eğitim dersleri ile ilgili değerlendirme yapmaları istenilmiştir. Araştırmada yer alan katılımcılardan %22,4'ü zaman tasarrufu, %19,4'ü zaman esnekliği, %14,9'u kolay erişim, %1,5'ü ise ekonomiklik gibi yönlerden uzaktan eğitimin kendilerine faydalar sağladığını belirtmektedirler. Ayrıca Araştırmada yer alan katılımcılar tarafından uzaktan eğitimin olumsuz yönleri olarak %20 uygulamaya yapma yetersizliği, %20 motivasyon eksikliği ve dikkat dağınıklığının fazla olması ve %4 ders süreliğinin kısıtlılığı ve beden dili kullanımının kısıtlı olması gibi durumlar belirtilmektedir. Katılımcıların %16,8'i çift yönlü iletişim ile öğrenciler daha aktif hala getirilirse uzaktan eğitim derslerindeki başarının artacağını beyan ettiği görülmektedir. Katılımcıların uzaktan eğitimin özellikle kendilerinin meslek gelişimlerine katkısı olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler sonucunda uzaktan eğitimin günümüzde eğitimin vazgeçilmez bir parçasını oluşturduğu, teknik problemlerin aşılması, içeriklerin etkin hale getirilmesi ve öğrencilerin derslere aktif katılımının sağlanmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Uzaktan eğitim uygulamalarında ders sürelerinin artırılması ile özellikle mesleki gelişim programları için yüz yüze eğitime göre tercih edilebileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Uzaktan eğitim; yüksek lisans öğrenci, görüş.

© 2022 BUAAD-BIJAR. Tüm hakları saklıdır.

Kaynak gösterme / To cite this article:

Benzer, R., Benzer, S., & Çalışıcı, S. (2022). Uzaktan eğitim programında eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 1-20.
doi:10.48174/buaad.51.1

¹Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, recepbenzer@baskent.edu.tr, 0000-0002-5339-0554

²Prof Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi, sbenzer@gazi.edu.tr, 0000-0002-8548-8994

³Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ssinann_151@hotmail.com, 0000-0003-2869-3948

Summary

Distance education is a form of formal education in which the trainer provides access to more than one participant in different places at the same time and many teaching functions take place in the virtual environment. Today, distance education is carried out using the Internet, which the majority of students can easily access in their own homes or in facilities such as local libraries. Platforms used on the Internet are used to distribute learning material, keep students in touch with teachers, and communicate between students. In distance education, television can also use other technological formats, including DVDs, teleconferencing and printable materials. The proximity and functionality of web learning has made it the first choice for many distance learners. Online applications often take advantage of a range of new technologies to make it easier and more efficient than ever to stay in touch and communicate ideas effectively. It is inevitable that this digitalization process, which affects all areas of life, has an impact on education and training and is used to enrich educational environments. Distance education is a system in which teachers and students carry out educational activities through technology regardless of time and place.

Attri (2012) problems and solutions in distance education, Yılmaz and Özkan (2014), university students' views on distance education, Tüysüz and Cümen (2016) secondary school students' views on EBA course website, Kırallı and Alıcı (2016) university students' distance education views, Kan and Fidan (2016) students' perceptions of conducting the Turkish language course with distance education, Yalçın İncik et al. (2018) vocational school students' opinions on distance education programs, Doğan and Koçak (2020) distance education activities with the EBA system, Gewin (2020) efforts to transform education into distance education during the Covid 19 process, Balaman and Hanbay Tiryaki (2021) reported teachers' opinions about distance education due to Corona virus, Yüksel (2021) classroom teachers' online course-distance education experiences during the Covid-19 epidemic, Metin et al. (2021) examined the views of teachers on distance education during the Covid-19 pandemic.

In this study, the opinions of the students who received distance education graduate education in a graduate program at a foundation university about distance education were taken. The research is an evaluation of distance education in the Covid-19 process and it is aimed to contribute to the literature.

This research was carried out with the case study pattern, which is one of the qualitative research methods. Case studies are a qualitative design in which the researcher collects information about real life, a current event or multiple situations limited in a certain time period, through multiple information sources such as observations, interviews, documents and reports, and presents a situation description (Creswell & Poth, 2016). The situation analysis type deals with the differences that an event or situation creates on individuals (Büyükköztürk et al., 2016).

The research was carried out with 42 volunteers from among the students studying in a graduate program within the scope of distance education at a foundation university. In study, 11.90% of the participants are female and 88.10% are male.

In this study, it was determined that 61.9% of the participants participated in different distance education activities other than the courses they were registered in; It was determined that 38.1% of them stated that they did not participate in any other distance education activity. It has been determined that the participants of the research expressed their opinions about the positive aspects of distance education as lack of space, time saving, time flexibility, easy access and being economical. The participants reported that the lack of social communication from the place and the lack of practice were negative effects when the negative effects of distance education were evaluated.

As a results, it is considered that distance education is necessary today, and it can be preferred over face-to-face education, especially in professional development programs, with the faculty member being more active. In the research, it is evaluated that distance education programs should be considered as supportive education together with face-to-face education within the scope of the opinions of the participants. Considering that human is a social creature, it is thought that the most important factor in distance education and face-to-face education is the lack of communication, which can be overcome by involving the student more effectively. In distance education programs, the individual abilities of the lecturer gain importance. In addition, it is concluded that it is very important that the technical infrastructure is appropriate in distance education programs and that the course content is remarkable and up-to-date. The software and programs to be used in distance education should be applications that the relevant faculty member can use more easily.

As a results; it is thought that it will contribute to the literature if researchers and practitioners work on larger samples in order to reveal the functionality of distance education in undergraduate and graduate students in different disciplines.

Keywords: Distance learning; graduate student; opinion.

GİRİŞ

Uzaktan eğitim, aynı anda farklı mekânlarda bulunan birden fazla katılımcıya eğiticinin erişim sağladığı ve sanal ortamda birçok öğretim işlevinin gerçekleştiği resmi eğitim biçimidir (Verduin ve Clark, 1994). Günümüzde uzaktan eğitim, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendi evlerinde veya yerel kütüphaneler gibi tesislerde kolayca erişebildiği interneti kullanılarak gerçekleştirilmektedir (Ryan, 1997). İnternette kullanılan platformlar, öğrenme materyalini dağıtmak, öğrencileri öğretmenlerle iletişim halinde tutmak ve öğrenciler arasındaki iletişimin sağlanması için kullanılmaktadır. Uzaktan eğitimde televizyon, DVD'ler, telekonferans ve yazdırılabilir materyaller dâhil olmak üzere diğer teknolojik formatları da kullanabilir. Web öğreniminin yakınlığı ve işlevselliği, onu birçok uzaktan öğrenen için ilk tercih haline getirmektedir. Çevrimiçi uygulamalar, iletişim halinde olmayı ve fikirleri etkili bir şekilde iletmeyi her zamankinden daha kolay ve verimli hale getirmek için genellikle bir dizi yeni teknolojiden yararlanmaktadır (Vlassenko ve Bozhok, 2014). Uzaktan eğitimde öğrenme, esas olarak elektronik araçların ve iletişim kanallarının kullanılmasıyla gerçekleşir. Günümüzde Covid-19 pandemisi ve üniversite eğitiminde uzaktan eğitim kullanımının artması ile birlikte, yüksek teknoloji iletişim araçları eğitim sürecindeki temel araçlar haline dönmüştür ve büyük bir kullanım potansiyeline sahiptir (Karoğlu ve ark., 2020). Uzaktan eğitim, son on yılın karakteristik yeniliği haline gelmiştir. Kişisel öğretmen-öğrenci temasları olmadan uzaktan çalışmayı mümkün kılan modern telekomünikasyon ve yenilikçi teknolojilerin kullanılmasını içeren bir öğrenme süreci uygulamasının bir yolu olduğu açıkça görünmektedir (Syvyi ve ark., 2022).

Hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde eğitim ortamlarında kullanılan dijital araçlar gittikçe çeşitlenmektedir. Günümüzdeki gençlerimiz dijital çağı çok iyi anlama, kavrama ve uyum sağlama becerileri çok yüksek olması ve geleceğini daha iyi kurgulayabilecekleri göz önüne alındığında uzaktan eğitim bir fırsata dönüşebileceği belirtilmektedir (Parlak, 2017).

Hayatın her alanında etki gösteren bu dijitalleşme sürecinin eğitim, eğitim alanına etki göstermesi ve eğitim ortamlarını zenginleştirmek amaçlı kullanılması kaçınılmaz bir durumdur. Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencinin zaman ve mekândan bağımsız olarak teknoloji vasıtası ile eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüttüğü sistemdir (Gökdağ, 1986).

“Dijital Nesil” gençliğin iletişim becerileri, iletişim alanındaki eğitim paradigmasının değişmesine ve bilgiyi alma, işleme ve kullanma yollarına katkıda bulunur. İletişimsel yaklaşımın uygulanması, etkili bir öğrenme için çeşitli iletişim kanallarının aktif hale getirilmesini gerektirir (Kostikova ve ark., 2019).

Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları 1927 yılında görüş olarak ortaya çıkmaktadır. Türk halkının okuma-yazma oranının artırılması gerektiği gündeme gelmiştir. Bunun için de uzaktan

eğitimden yararlanılması gerektiği düşünölmüştür. Fakat mektupla uzaktan eğitim uygulamaları halkın %90 oranında okuma yazma bilmemesi düşünölmönce başlatılamamıştır (Alkan, 1987). Ancak 1956 yılına gelindiğinde Ankara Üniversitesi Hukuk Faköltesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü bankalarda çalışanlara mektupla uzaktan öğretim yaparak uygulamayı başlatmıştır. Uzaktan eğitim uygulamaları ilk kez Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 1960 yılında Mektupla Öğretim adlı deneme öğretimi ile başlatılmış ve 1966 yılında Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü'nün kurulduğu görölmektedir. Ayrıca, 1981 yılında yükseköğretime yönelik Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Faköltesi kurulmuştur (Gelişi, 2015). Bu gelişmelerin devamında, 1990 yılından sonra diğer üniversiteler uzaktan eğitim sistemine geçmeye başlamıştır. Nihayetinde 1992'de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Açık Öğretim Lisesi ve 1998'de de 6-7 ve 8'inci sınıflara yönelik açık ilköğretim okulu açılmıştır (Demiray ve Adıyaman, 2002).

Uzaktan eğitim uygulamalarının tarihsel sürecine bakıldığında sisteme ilk olarak mektup aracılığıyla başlandığı, sonrasında gazeteler kullanılarak devam ettiği, ilerleyen zamanlarda çeşitli üniversitelerde uzaktan eğitim bölümleri kurularak uzaktan eğitimin öneminin arttığı bilinmektedir. Bu uygulamaları takiben televizyon, radyo gibi araçlar kullanılarak uzaktan eğitim devam etmiştir. Çağımızda ise telefon, tablet ve bilgisayar gibi teknolojik cihazlar sayesinde uzaktan eğitim sürecini yönetmek mümkündür. Tarihsel süreç dikkate alındığında uzaktan eğitim uygulamalarının durağan olmadığını, teknoloji ile paralel olarak geliştiğini ve değiştiğini görölmektedir (şahin, 2021).

Günümüz Türkiye'sinde uzaktan eğitim her alanda kullanılmaktadır. Çoğu üniversite uzaktan eğitim derslerini bilgisayar programları, basılı materyaller ve radyo-televizyon kanalıyla vermektedir. Öğrenciler ise internet aracılığıyla sınavlara girebilmekte, kayıtlı videolar ile ders tekrarlarını izleyebilmekte ve dijital ders kitaplarına ulaşabilmektedir. Bunların haricinde Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) oluşturmuş ve EBA'nın alt yapısına bağlı olarak Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) kurmuştur. UZEM sayesinde birden fazla öğretmen ve öğrenciye eğitim imkânları sunulmuştur. Yine EBA'nın bünyesinde EBA-TV üzerinden ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitimler verilmeye başlanmıştır (Özbay, 2015).

Günümüzde teknoloji dolayısıyla teknolojik araç ve gereçlerin ilerleyip gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitim sistemi de büyük bir hızla gelişmekte ve geleneksel eğitime güçlü bir alternatif haline gelmektedir. Bunun yanı sıra uzaktan eğitim bizlere çeşitli faydalar sağlamaktadır. İşte bu faydalardan bazılarını şu şekilde özetleyebiliriz (Kaya, 1996):

- Öğrencilere farklı öğrenme teknikleri sunma
- Mesafeleri ortadan kaldırma, aynı anda daha fazla kişiye erişim sağlama
- Eğitmenden daha fazla kişinin faydalanmasını sağlama
- Bireysel öğrenme sağlama

- Öğrenci merkezli öğretim sağlama
- Yaşam boyu öğrenmeyi destekleme
- Zengin öğrenme içerikleri sunma
- Zamanda esneklik sağlama
- Fırsat eşitsizliğini ve coğrafi kısıtları ortadan kaldırma
- Öğrenciye kendi kendine öğrenme sorumluluğu sağlama
- Eğitimde maliyeti düşürme
- Bireydeki öğrenme performansını artırma
- Çevreye zararı aza indirme (kâğıt tasarrufu, servislerin egzozundan çıkan karbon salınımını azaltma)
- Dezavantajlı öğrencilere imkân sağlama
- Eğitimin takibini kolaylaştırma
- Belirli bir mekânda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırma

Uzaktan eğitim uygulamaları insanlığın işini kolaylaştırmaya yönelik hedefler belirlediği görülmektedir. Bunun yanı sıra uzaktan eğitimin amacı örgün eğitimin yerini almak değil yükünü hafifletmektir. Her alanda teknolojinin öneminin arttığı bir dünyada eğitim alanının da bu teknolojik gelişmelere kayıtsız kalması mümkün görünmemektedir (Kaya, 1996).

Ülkeler tarafından Korana virüsün (Covid-19) dünyaya yayılıp pandemiye dönüşmesiyle birlikte virüsün daha da yayılmasını önlemek amacıyla eğitim kurumlarını kapatma kararı alınmıştır (Arslan ve Karagül, 2020). Okulların kapatılmasıyla birlikte öğrencilerin eğitim-öğretimden uzak kalmaması için uzaktan eğitim sistemi gündeme gelmiştir. Uzaktan eğitim ülkelerin teknolojik imkânlarına, öğretmen ve öğrencilerin teknoloji kullanabilme becerilerine ve internete erişim oranlarına bakılarak başlatılma kararı alınmıştır (MEB, 2020). Eğitim sürecine eş zamanlı veya eş zamanlı olmayan şekilde uzaktan eğitim dönemi başlamıştır. Öğretmen ve öğrenciler arasında iletişimin sağlanabildiği çeşitli uzaktan eğitim programları kullanılmıştır. Hatta bazı ülkelerde okullar tarafından ailelere eğitim materyalleri ve ders kitapları gönderilerek eğitime devam edilmiştir (Özcan ve ark. 2020).

Attri (2012) uzaktan eğitimde sorun ve çözümleri, Yılmaz ve Özkan (2014), üniversite öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini, Tüysüz ve Çümen (2016) EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşlerini, Kıralı ve Alcı (2016) üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına yönelik görüşlerini, Kan ve Fidan (2016) Türk dili dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine ilişkin öğrenci algılarını, Yalçın İncik ve ark. (2018) meslek yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim programlarına ilişkin görüşlerini, Doğan ve Koçak (2020) EBA sistemi ile yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerini, Gewin (2020) Covid 19 sürecinde eğitimin uzaktan eğitime

dönüştürülme çalışmalarını; Balaman ve Hanbay Tiryaki (2021) Corona virüs nedeniyle yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşlerini, Yüksel (2021) sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerini, Metin ve ark. (2021) Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşlerini incelemişlerdir.

Bu çalışma kapsamında, bir vakıf üniversitesinde lisansüstü programında uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşler alınmıştır. Araştırma Covid-19 sürecinde yapılan uzaktan eğitiminin değerlendirilmesi niteliği taşımakta olup literatüre katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Araştırmanın problemini “Uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri nedir” sorusu oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri nedir?
2. Uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitim sırasında kullanılacak yazılım ve program bilgileri var mıdır?
3. Uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu / olumsuz yönlerine yönelik görüşleri nedir?
4. Uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitimde başarıyı artırmaya yönelik görüşleri nedir?

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmaları, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bir olay ya da belli bir zaman aralığında sınırlandırılmış çoklu durumlar hakkında, gözlem, görüşme, belge ve raporlar gibi çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla bilgi topladığı ve bir durum betimlemesi ortaya koyduğu nitel bir desendir (Creswell ve Poth, 2016). Durum analizi türü bir olay ya da durumun bireyler üzerinde oluşturduğu farklılıkları konu almaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2016).

Çalışma Grubu

Araştırma bir vakıf üniversitesinde uzaktan eğitim kapsamında lisansüstü programda öğrenim gören öğrenciler arasından gönüllü olan 42 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcı uzaktan eğitim yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadaki katılımcıların %11,90'ını kadınlar % 88,10'unu ise erkekler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan 8 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüş formu kullanılmıştır. Araştırma sırasında literatür incelemesi yapılarak konuya ilişkin boyutlar belirlenmiş, alan uzmanlarınca hazırlanan oluşan görüş formu pilot olarak 8 katılımcıya uygulanmıştır. Pilot uygulama öncesinde kullanılacak görüş formu bir dil bilimci tarafından incelenmiştir. Pilot uygulama sonunda görüş formunda bulunan katılımcı görüşleri değerlendirilerek alan uzmanlarınca 8 sorudan oluşan görüş formu son hali oluşturularak kesinleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulan görüş formunda yer alan katılımcıların verdikleri yanıtlar 3 araştırmacı tarafında da incelenerek, içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi ile veriler tanımlanmakta, birbiriyle ilişkili veriler belli temalar etrafında kategorilendirilerek, anlaşılır bir şekilde sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Verilerin değerlendirilmesi sırasında kategorilendirmeler yapılarak, katılımcıların görüşleri doğrudan ve özgün hâliyle yansıtılmıştır. Katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar araştırmada yer alan araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanarak düzenlenmiştir. Kodlanan veriler benzerlik ve farklılıklarına göre incelenerek gruplandırılmıştır. Birbiriyle ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuş ve tablolar şeklinde sunulmuştur. Araştırmada katılımcıların görüşleri katılımcı1, katılımcı2 ... katılımcın şeklinde katılımcıların isimleri verilmeden kodlama yapılarak verilmiştir. Katılımcıların özelliklerinin tanımlanması, sınırlılıkların ifade edilmesi, veri toplama süreci ve analizlerden bahsedilmesi uygun başlıklar altında açıklanmış, dış güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların %61,9'unun kayıtlı oldukları program dışında bulunan dersler dışında da farklı uzaktan eğitim faaliyetine katıldığı; %38,1'inin ise herhangi bir farklı bir uzaktan eğitim faaliyetine katılmadığını belirttikleri belirlenmiştir. Dersler dışında uzaktan eğitim faaliyetlerine katıldığını beyan eden katılımcıların hangi uzaktan eğitim faaliyetlerine katıldıkları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Pandemi Döneminde Dersler Dışında Dâhil Olunan Uzaktan Eğitim Faaliyetleri

Uzaktan Eğitim Faaliyeti	f	%
Siber Güvenlik Eğitimi	4	18,18
Opentext ENCASE	2	9,09
MSAB XRY	2	9,09
Webinarlar	2	9,09
Autopsy	1	4,54
Bilge Adam	1	4,54
CNSS	1	4,54
EBA Mesleki Gelişim Faaliyetleri	1	4,54
Evden Çalışmak Üretkenliği Arttırmak	1	4,54
Fortinet	1	4,54
Geleceğin Dünyası ve Müşteri Beklentileri	1	4,54
Güvenlik Analisti Eğitimi	1	4,54
ICSI	1	4,54
Mesleki Teknoloji Eğitimleri	1	4,54
Robotiğe Giriş	1	4,54
Temel Elektronik	1	4,54

Araştırmada yer alan katılımcıların, bu dönemde ders dışında dâhil oldukları uzaktan eğitim faaliyetleri olarak Autopys, Bilge Adam, CNSS, EBA Mesleki Gelişim Faaliyetleri, Evden Çalışmak ve Üretkenliği Arttırmak, Fortinet, Geleceğin Dünyası ve Müşteri Beklentileri, Güvenlik Analisti Eğitimi, ICSI, Mesleki Teknoloji Eğitimleri, MSAB XRY, Opentext ENCASE, Robotiğe Giriş, Siber Güvenlik Eğitimi, Temel Elektronik ve çeşitli webinarlar olarak belirttikleri tespit edilmiştir (Tablo 1).

Dersler dışındaki uzaktan eğitim faaliyetlerine katılıma yönelik bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Üç üniversitede iki ön lisans bir yüksek lisans yapmakta olduğumdan bolca uzaktan eğitim faaliyetine katıldım. Bunlara ek olarak Adli Bilişim programları üreten birkaç firmanın tanıtım ve eğitimlerine katıldım(MSAB XRY, Opentext ENCASE).” (Katılımcı 13)

“Hayır, katılmadım.” (Katılımcı 29)

“ICSI, UK (International Cyber Security Institute) ’nin düzenlediği, ICSI | Certified Network Security Specialist (CNSS) sertifikalı eğitime katılarak almaya hak kazandım.” (Katılımcı 31)

Araştırmada yer alan katılımcılara uzaktan eğitim sırasında kullanılabilecek yazılım ve programlara yönelik bilgilerini belirlemek amaçlı yönlendirilen soruya katılımcıların verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2
Uzaktan Eğitim Sırasında Kullanılabilecek Yazılım ve Program Bilgileri

Kullanılabilecek Yazılım ve Program	f	%
Fikrim Yok	17	21,8
Adobe Connect	15	19,2
Zoom	14	17,9
Cisco Webex Meetings	4	5,1
Microsoft Teams	4	5,1
Skype	3	3,8
Google Meeting	3	3,8
Google Hangouts	2	2,6
Go To Webinar	2	2,6
Youtube	2	2,6
Open Source SIEM	1	1,3
Snort Open Source IDS	1	1,3
Tracer	1	1,3
Bip	1	1,3
Whatsapp	1	1,3
Edu pro	1	1,3
Instagram	1	1,3
Twitch	1	1,3
Kali	1	1,3
Linux	1	1,3
Live Board	1	1,3
Google Classroom	1	1,3

Araştırmada yer alan bazı katılımcıların Uzaktan Eğitim Sırasında kullanılabilecek yazılımlara birden fazla yazılım yada program adı verdiği belirlenmiştir. Araştırmada veriler incelendiğinde, katılımcıların %21,8'inin bu konuda herhangi bir fikrinin olmadığı görülmektedir. Ayrıca araştırmada yer alan katılımcıların vermiş olduğu cevaplar arasında %19,2'lik oranla Adobe Connect, %17,9'luk oranla ise Zoom programlarının ön plana çıktığı belirlenmiştir (Tablo 2). Ayrıca araştırmada yer alan katılımcıların düşük oranlarda olsada uzaktan eğitim sırasında kullanılabilecek araçlara Cisco Webex Meetings, Skype, Google meeting, Google Hangouts, Go To Webinar, Youtube, Open Source SIEM, Snort Open Source IDS, Tracer, Bip, Whatsapp, Edu pro, Instagram, Twich, Kali, Linux, Live Board ve Google Classroom cevaplarını verdikleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yönelik bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Bu konuda güvenli olduğunu düşündüğüm herhangi bir yazılım yoktur.” (Katılımcı 9)

“Zoom, Adobe Connect, Bip, Whatsapp, Cisco Webex, Meetings.” (Katılımcı 4)

“Bu konuda herhangi bir fikrim yok.” (Katılımcı 17)

Araştırmaya katılan katılımcıların uzaktan eğitimin olumlu yönlerine yönelik görüşleri değerlendirilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3
Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri

Uzaktan eğitimin olumlu yönleri	f	%
Mekân Esnekliği	28	41,8
Zaman Tasarrufu	15	22,4
Zaman Esnekliği	13	19,4
Kolay Erişim	10	14,9
Ekonomiklik	1	1,5

Araştırmada yer alan katılımcılardan bazılarının uzaktan eğitimin olumlu yönleri konusunda birden fazla fikir beyan ettiği tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde katılımcıların uzaktan eğitimin olumlu yönleri bakımından %41,8'lik oran ile mekân esnekliğini bildirdikleri belirlenmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların %22,4'ü zaman tasarrufu, %19,4'ü zaman esnekliği, %14,9'u kolay erişim ve %1,5'u ise ekonomiklik gibi yönlerden faydalar sağladığını belirtmektedirler (Tablo 3). Araştırmada elde edilen uzaktan eğitimin olumlu yönleri ile ilgili bazı katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Ev ofis gibi ortamlardan hızlıca eğitime bağlanabilmek muhteşem bir konfor.” (Katılımcı 4)

“İş hayatının içinde kalmaya devam ederken mesleğim ile ilgili eğitim alma şansını yakalamış oldum. Diploma alarak (alabilirsem) konu ile ilgili yeterliliğimi kanıtlama şansım oldu. Belli konularda uzmanlaşmış kişilerden ders içlerinde tecrübelerini dinleyerek tecrübe edindim. Araştırma ödevleri sayesinde belli konularda çok fazla araştırma yaparak bilgi sahibi oldum.” (Katılımcı 10)

“Ders takip ve katılımın kolay olması, ders videoların daha sonra izlenebilmesi.” (Katılımcı 34)

Araştırmada elde edilen veriler kapsamında, katılımcıların uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine yönelik görüşleri değerlendirilmiştir (Tablo 4). Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine yönelik verdikleri cevapların %52'sinin sosyal etkileşim yetersizliği olduğu sonucu çıkmaktadır. Araştırmada yer alan katılımcıların vermiş oldukları cevaplar ışığında uzaktan eğitimin olumsuz yönleri olarak %20 uygulama yapma yetersizliği, %20 motivasyon eksikliği ve dikkat dağınıklığının fazla olması, %4 ders süreliğinin kısalığı ve beden dili kullanımının kısıtlı olması da yer almaktadır (Tablo 4).

Tablo 4
Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri

Uzaktan eğitimin olumsuz yönleri	f	%
Sosyal Etkileşim Yetersizliği	13	52
Uygulama Yapma Eksikliği	5	20
Motivasyon Eksikliği ve Dikkat Dağınıklığının Fazla Olması	5	20
Ders Sürelerinin Kısalığı	1	4
Beden Dili Kullanımının Kısıtlılığı	1	4

Araştırmada elde edilen Uzaktan eğitimin olumsuz olan yanları konusuna yönelik bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Uzaktan eğitimde evde, işte dikkatimi dağıtan çok şey oluyor. Ya acil telefon geliyor, evde çocuklar ya acıkıyor ya susuyor bunları dersten önce halletsem başka ihtiyaçları çıkıyor. Sürekli birilerinin dersinin olduğunu önemsemeden sana bel bağlamaları, bir şeyler istemeleri. Telefonda dersteyim dememe rağmen örgün eğitimde olsam derstedir deyip kapattığım telefonu tekrar aramalarını beklemelerine rağmen; gerçekten hiçte acil olmayan çok gereksiz mevzularda ısrarla aramaları, açıp dersteyim sonra arayım desem de yine de çok önemliymiş gibi anlatmaya çalışmaları. Bu arada konuyu kaçırmam, dikkatimin gitmesi tekrar konuya dönememem, çok iyi bilen arkadaşların orada hemen yazmaları kendimi çok geri ve bilgisiz hissetmeme; başarılı olamayacağım hissine neden olması olumsuz yönleri.” (Katılımcı 14)

Ayrıca katılımcılara uzaktan eğitim sırasında karşılaşılan sorunlara yönelik yönlendirilen soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde katılımcıların yaşadığı zorluklara yönelik bulgular Tablo 5’de verilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde, uzaktan eğitim sırasında karşılaşılan en önemli zorluğun %23,5 oranla eğitimciyle olan iletişim eksikliği olduğu görülmektedir (Tablo 5). Ayrıca katılımcıların dikkat dağınıklığı ve motivasyon eksikliği yaşadıklarını, uygulama yapma olanağı bulamadıklarını, teknik sorunlar yaşadıklarını, ders saatlerinin kişilere uygun olmamasının, ödev teslim sürelerinin kısalığının, sınav sorularının zorluğunun ve sınav sürelerinin kısalığının kendileri için zorluk oluşturduğunu bildirdikleri belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5
Uzaktan Eğitim Sırasında Karşılaşılan Zorluklar

Uzaktan Eğitim Sırasında Karşılaşılan Zorluklar	f	%
Eğitimciyle Olan İletişim Eksikliği	8	23,5
Dikkat Dağınıklığı ve Motivasyon Eksikliği	6	17,6
Uygulama Yapma Olanağı Olmaması	5	14,7
Ders Saatlerinin Kişiyeye Uymaması	5	14,7
Teknik Sorunlar	4	11,8
Ödev Teslim Sürelerinin Kısalığı	2	5,8
Beden Dili İfadelerinin Olmaması	2	5,8
Sınav Sorularının Zorluğu	1	2,9
Sınav Sürelerinin Kısalığı	1	2,9

Araştırmada elde edilen uzaktan eğitim sırasında karşılaşılan sorunlar konusunda bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmektedir (Tablo 5).

“Bazı sorunlar konuşarak ve beden diliyle rahatça anlatılırken yazıya dökerek anlatmak zorlayıcı olabildi bazen.” (Katılımcı 12)

“Uzaktan eğitimde temel teorik bilgileri öğrenme imkânımız oluyor ancak uygulama imkânımız olmayınca hem oturmuyor. Hem kalıcı olmuyor. Yaparak yaşayarak öğrenme en kalıcı olanı. Bazı derslerde özellikle kod derslerinde çok zorlandım.” (Katılımcı 14)

“İnternet bant genişliğinin düşmesi.” (Katılımcı 40)

Araştırmaya katılan katılımcıların uzaktan eğitim kapsamında kendileri için yararlı olan derslere yönelik verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde katılımcıların verdikleri cevaplar teorik yada uygulamalı dersler olarak gruplandırılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6
Uzaktan Eğitim Sürecinde Yararlı Olan Dersler

Uzaktan eğitim sürecinde yararlı olan dersler	f	%
Teorik dersler	45	76,3
Uygulama Gerektiren dersler	14	23,7

Araştırmada yer alan katılımcıların %76,3'inin teorik derslerin, %23,7'unun ise uygulama gerektiren derslerin uzaktan eğitim için daha uygun olacağı görüşünü belirttikleri tespit edilmiştir (Tablo 6). Uzaktan eğitim sürecinde yararlı olan derslere yönelik bazı katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“Teknik ve uygulama gerektiren derslerde zor oluyor onun dışında teorik derslerde daha uygun. Teknik bilgi ve uygulama gerektiren derslerde, gerekli materyaller öğrenci ile paylaşılıp kendisinin yapması istenebilir. Tabi bazı dersler için bu durum imkânsızdır. Ancak ücretsiz yazılımlar kullanımları ve örnek dosyalar paylaşılabilir. Örneğin bir imaj alma işleminin Kali ile nasıl yapılacağı ve Free toollar ile imaj incelenmesi” (Katılımcı 3)

“Uzaktan eğitim her ders için uygundur. Yeter ki gerekli görseller üzerinden anlatılsın. Uygulama simülasyonları olmalı. Hatta tıp fakültesi bile okunabilir. Teorik derslerin hemen hepsini, anatomi için geliştirilen simülasyonlarla örgüne göre çok daha iyi öğrenebilirler. Ancak el alışkanlığı edinilebilmesi için hastanın belli günleri staj yâda birebir hocalarının yanında çalışma imkânı oluşturulabilmesi şart. En iyi öğrenmede sıralama anlat, anlattır dinle eksiklerini gider; sonra göster, sonra öğrenciye yaptır takip et. Eksiklerini bul gider. Bu denetme dersin zorluğuna 3, 5 ya da 7 kez tekrarlanıp her seferinde eksiklerini ona buldurma, göremiyorsa şunu şu şekilde yapsan daha iyi olur şeklinde anlayamadığı konuları ona gösterme. Sonra sahaya salma (Bu öğrenciye yaptırılan uygulama, problem, vs. kendi yapabileceği yeni ödevler verip yalnızken yapmasını sağlama) sonra bunları kontrol edip geri dönüt sağlam tekrar. Bunlar eğitimde ideal öğrenmede kullanılıyor. Bu yeterli öğrenciye yeterli eğitmenle çok kolay bir şekilde sağlanıyor. Bende uyguluyorum ama öğrenci sayısı 500’ü geçtiğinde çok olduğunda bunları uygulamak oldukça zorlaşıyor. Hem vakit, hem takip, hem geri dönüt konusunda çok ciddi zaman alıyor. Böyle durumlarda ya eğitmen başına düşen öğrenci sayısını azaltmak en uygunudur tıpkı dönem projelerinde olduğu gibi. İmkân olmadığında gruplar oluşturup grup grup yaptırma yoluna gidiyorum.” (Katılımcı 14)

“Teorik Derslerde öğrendiğim bilgileri hayatımda kullanmaya başladım. Çok faydası oldu. Hocalarımın ders başlama esnasında ya da ders sonunda önemli yerleri tekrar eden, anket şeklinde seçenekli sorular hazırlayıp sorarak konuyu pekiştirmemize yardımcı olunan derslerde daha iyi öğrendim daha yararlı oldu. Asıl yararı inşallah siber güvenlik dalında çalışmaya başladığımızda göreceğimizi düşünüyorum.” (Katılımcı 14)

“ Uygulamalı dersler benim açımdan daha faydalı oldu .” (Katılımcı 28)

“ Uygulamada içeren dersler bilgi seviyemi artırdı .” (Katılımcı 29)

Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde zorlandıkları derslere yönelik verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir (Tablo 7).

Tablo 7
Uzaktan Eğitim Sürecinde Zorlanılan Dersler

Uzaktan eğitim sürecinde zorlanılan dersler	f	%
Teorik dersler	21	61,76
Uygulama Gerektiren dersler	13	38,24

Tablo 7’deki uzaktan eğitim sürecinde zorlanılan derslere ilişkin bulgular değerlendirildiğinde süreçte en çok zorluk yaşanan derslerin % 61,76’lık oranla “Teorik Dersler ” olduğu görülmektedir. Araştırmada yer alan katılımcıların ifadeleri incelendiğinde bazı derslerin uygulama yapmaya yönelik bir ders olduğundan dolayı zorluklar yaşadıkları belirttikleri saptanmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde hangi ders veya derslerde zorluklar yaşandığı konusunda bazı katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“ Bazı dersler tamamen konsept anlatımı olduğundan uygulama görme ihtiyacı hissettim.”
(Katılımcı 13)

“Teknik bilgilerin olduğu dersler beni zorladı.” (Katılımcı 24)

“ Uygulamalı derslerin uzaktan olması beni zorladı ” (Katılımcı 28)

Tablo 8
Uzaktan Eğitimde Başarıyı Artırmaya Yönelik Öneriler

Dersin uzaktan eğitimle yapılması sırasında uygulanması gereken programa yönelik öneriler	f	%
Derste Uygulanan Program Uygundu	13	31
Çift Yönlü İletişim ile Öğrenci Daha Aktif Hale Getirilerek	7	16,7
Uygulama Dersleri Eklenerek	5	11,9
Soru Çözümlerine Yer Verilerek	3	7,1
Ders Süreleri Uzatılarak	3	7,1
Haftalık Ödevlendirmeler ile	2	4,8
İçerikleri Güncel Tutarak	2	4,8
Simülasyon Uygulamaları Ekleyerek	2	4,8
Test Arşivleri Ekleyerek	2	4,8
Seviye Grupları Oluşturularak	1	2,4
İçeriklerdeki Görselleri Arttırarak	1	2,4
Konulardaki Örnek Sayılarını Arttırarak	1	2,4

Tablo 8’deki bulgular değerlendirildiğinde uzaktan eğitimin hangi uygulamalar dâhilinde yapılmasının başarıyı arttıracığı konusunda katılımcıların %31’inin derste uygulanan programı uygun bulduğu görülmektedir. Katılımcıların %16,8’i çift yönlü iletişim ile öğrenciler daha aktif hale getirilirse uzaktan eğitimdeki derslerdeki başarının artacağını beyan ettiği görülmektedir. Uygulama dersleri eklenerek başarının daha yüksek seviyeye geleceğini belirten katılımcıların oranının ise

%11,9 olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimle yapılan derslerde katılımcıların başarıyı arttıracığını düşündüğü diğer uygulamalar ise %7,1 soru çözümlerine yer verilmesi, %7,1 ders sürelerinin uzatılması, %4,8 haftalık ödevlendirmeler yapılması, %4,8 simülasyon uygulamaları eklenmesi, %4,8 test arşivlerinin eklenmesi, %2,3 seviye gruplarının oluşturulması, %2,3 içeriklerdeki görsellerin artırılması ve %2,3 konulardaki örnek sayılarının artırılması şeklindedir (Tablo 8).

Araştırmada katılımcılara yönlendirilen sorulardan elde edilen verilerden dersin uzaktan eğitimle yapılması sırasında hangi uygulamaların başarıyı arttıracığına yönelik bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Uygulama eğitimi verilmesi yada simülasyon programı ile sanal uygulamalar yapılırsa derste öğrendiklerimizi pekiştirerek, hayata geçirmiş oluruz. Uzaktan eğitimle ilgili her şey, yeni başlayan öğrencilere kısa bir tanıtım filmiyle anlatılabilir. Eğitim alan öğrencileri temeli olan olmayan gibi gruplara ayırıp ders programını bu gruplara göre ayrı ayrı geliştirmek ya da eğitim alan herkesin anlayacağı şekilde bir başlangıç yapmak öğrenciler için faydalı olacağını düşünüyorum.” (Katılımcı 8)

“İçeriklerin güncel hale getirilmesi ve görsellerle zenginleştirilmesi başarıyı artıracaktır.” (Katılımcı 13)

“ Ders sürelerinin artırılması derslerde başarıyı artırabilir .” (Katılımcı 17)

“ Haftalık ödevlerin verilmesi ve ödev takibi ilgi ve başarıyı artıracaktır. ” (Katılımcı 23)

“Bence gayet uygun bir ders akışı var.” (Katılımcı 32)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada uzaktan eğitim programı dâhilinde bir vakıf üniversitesinde eğitim alan lisansüstü öğrencilerinin uzaktan eğitim konusundaki görüşleri belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma Covid 19 pandemi sürecinde gerçekleştirilmiştir. Pandemi döneminde farklı eğitim kademelerinde Türkiye de ve dünyada uzaktan eğitim zorunlu hale gelmiştir. Bu sebeple bu dönemde uzaktan eğitim faaliyetlerinin ve webinarların çok yaygınlaştığı herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Bu sebeple katılımcılara bu dönemde dâhil oldukları uzaktan eğitim faaliyetlerinin neler olduğu sorusu yönlendirilmiştir. Katılımcıların Autops, Bilge adam, CNSS, EBA Mesleki Gelişim Faaliyetleri, Evden Çalışmak ve Üretkenliği Artırmak, Fortret, Geleceğin Dünyası ve Müşteri Beklentileri, Güvenlik Analisti Eğitimi, ICSI, Mesleki Teknoloji Eğitimleri, MSAB XRY, Opentext ENCASE, Robotiğe Giriş, Siber Güvenlik Eğitimi, Temel Elektronik ve çeşitli webinarlara katıldıklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların genelde uzmanlık alanlarına ait eğitimleri seçtikleri; ancak katılım sayılarının az olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada yer alan katılımcıların uzaktan eğitim sırasında kullanılabilecek yazılım ve programlar hakkında bilgileri sorulduğunda ise önemli bir kısmının uzaktan eğitim araçları olarak daha çok Adobe Connect ve Zoom araçlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim araçları

konusunda kullanılabilirler araçlar konusunda %21 gibi bir oran “Fikrim Yok” cevabı vermesi ilginç bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca katılımcıların düşük oranlarda olsada uzaktan eğitim sırasında kullanılabilirler araçlara Cisco Webex Meetings, Skype, Google Meeting, Google Hangouts, Go To Webinar, Youtube, Open Source SIEM, Snort Open Source IDS, Tracer, Bip, Whatsapp, Edu Pro, Instagram, Twich, Kali, Linux, Live Board ve Google Classroom cevaplarını verdikleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcıların uzaktan eğitimin olumlu yönleri hakkında mekân bağımsızlığı sağlaması, zaman tasarrufu, zaman esnekliği, kolay erişim ve ekonomik olması biçiminde fikir belirttikleri tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimin olumsuz etkileri değerlendirildiğinde katılımcılar tarafından mekândan sosyal iletişim yetersizliği ile uygulama yapma eksikliğini olumsuz etki olarak bildirilmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde uzaktan eğitim sürecinde zorlanılan en çok zorluk yaşanılan derslerin %61,76’lık oranla “Teorik Dersler” olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların uzaktan eğitim sırasında farklı sorunlarla karşılaştıklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sırasında karşılaşılan zorluklar kapsamında katılımcıların eğitimciyle iletişim eksikliği, dikkat dağımlıklığı - motivasyon eksikliği, uygulama yapma imkanının olmaması ders saatlerinin kişiye uygun olmaması, teknik sorunlar, ödev teslim sürelerinin kısalığı, sınav sorularının zorluğu, sınav sürelerinin kısalığı konusunda cevap verdikleri belirlenmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların başarıyı artırmaya yönelik farklı önerilerde buldukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların çift yönlü iletişim ile öğrencinin aktif hale getirilerek, ders sürelerinin uzatılarak, haftalık ödevlendirmeler ile, içeriklerin güncel hale getirilmesi ile, simülasyon uygulamaları ile, test arşivleri oluşturarak, içerikteki görselleri artırarak, konulardaki örnek sayılarını artırarak başarının artırılabilirliğine yönelik fikir belirttikleri belirlenmiştir.

İncelenen diğer araştırma sonuçlarının bu araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Gillies (2008), Salyers ve ark. (2010), Yalçın İncik ve ark. (2018) ses kamera ve bağlantı sorunlarının öğrenci ilgi motivasyon ve başarısını etkileyebileceği konusunda görüş bildirmektedirler. Birişçi (2013), Kışla ve ark. (2010) ve Yalçın İncik ve ark. (2018) uzaktan eğitim sürecinde teknik sorunlar ve iletişim sorunları olabileceğini belirttikleri görülmektedir. Altıntaş Yüksel (2021) uzaktan eğitimin olumlu yönleri olarak zaman ve mekân bakımından tasarruf sağladığı, teknoloji kullanımını artırdığı yönündedirler. Kan ve Fidan (2016), uzaktan eğitimin iletişim problemlerine yol açtığını belirlediklerini ifade etmektedirler. Metin ve ark. (2021), pandemi döneminde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri, öğrencilerin teknik sorunlar nedeniyle derslerde sorun yaşadıklarını belirtmektedirler. Gewin (2020) ve Attrı (2012), uzaktan eğitim sırasında öğrencilerin aktif hale getirilmesinin öğrenci eğitmen etkileşiminin artırılmasının eğitimdeki önemini vurgulamışlardır. Wilson ve Whitelock (1998) uzaktan eğitim sistemlerinde

yaşanan teknik ve iletişimsel sorunların eğitim öğretim faaliyetlerini olumsuz etkileyebileceği ve bunun bir sonucu olarak öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüş geliştirebileceği belirtilmiştir. Covid 19 Pandemisi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi

Akbaba ve ark. (2016), Aktürk (2017), Erol Şahin (2019) ve Özçelik ve Korkmazcan (2016) çalışmalarında sınıf ortamında yüz yüze eğitimin daha etkili olabileceğini ve uzaktan eğitim ikinci planda kaldığını ifade etmektedirler. Yine aynı şekilde Ilgaz (2014) tarafından yapılan İş Güvenliği eğitiminde de aynı şekilde uzaktan eğitimin daha tercih edilir bir eğitim olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimin tek başına kullanımı hakkında derse katılımlar, ölçme değerlendirme ve öğrencilerin öğrenme düzeyleri bakımından genellikle memnun olunmadığını belirtilmiştir (Tang ve ark., 2020).

Salleh ve ark. (2020), uzaktan eğitim öz disiplin ve sorumluluk duygusunu geliştirdiğini bildirmektedirler. Bozkurt (2020) uzaktan eğitim sürecinin ve uygulamaların tarafların uzaktan eğitime bakışının değiştiğini ifade etmektedir. Uzaktan eğitimin sağladığı esneklik ile beraber öğrencilerin sorumluluklarını getirmesinde aksaklıklara yol açmaktadır (Djalilova, 2020). Uzaktan eğitim sürecinde bilişim teknolojilerinin kullanım düzeyinin artması siber güvenlik kaygıları oluşturmaktadır (Al Lily ve ark., 2020). Han ve Demirbilek (2021) uzaktan eğitim ile ilgili üniversite öğrencileri genel olarak olumsuz görüş bildirdiklerini belirtmektedir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri pandemi döneminde eğitime kesintiye uğramadan uzaktan eğitimle devam edilmesine olumlu bakarken bu sürecin eşitlikliksizliklere yol açtığı bildirmektedirler.

Knipe ve Lee (2002) derslerde jest ve mimiklerin ve göz temasının önemli olduğunu belirtmektedirler. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algılarında cinsiyet değişkenine göre farklılık bulunmaz iken, kişisel bilgisayar sahip olma ve bilgisayar kullanım sıklığı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir (Kırali ve Alcı, 2016).

Yılmaz ve Özkan (2014), araştırmaya katılan BÖTE öğrencilerinin uzaktan eğitim sırasında kullanılan içeriklerdeki yazılı materyallerin, öğrenmelerini kolaylaştırdığını ve bilginin görselleştirilmesinin etkili öğrenmeyi artırdığını belirttiklerini bildirmektedir. Bu araştırmada belirtilen sonuçlar yapılan araştırmada katılımcıların içeriklerin önemini vurgulaması ile benzer sonuçlar içermesi bakımından oldukça önemlidir.

Araştırmada elde edilen veriler kapsamında uzaktan eğitim günümüzde gerekli olduğu, özellikle mesleki gelişim programlarında öğretim üyesinin daha etkin olması ile yüz yüze eğitime göre tercih edilebileceği değerlendirilmektedir. Araştırmada katılımcılara ait görüşler kapsamında uzaktan eğitim programlarının yüz yüze eğitim ile birlikte destekleyici eğitim olarak ele alınması gerektiği değerlendirilmektedir. İnsanın sosyal bir varlık olduğu göz önüne alındığında, uzaktan

eğitim ve yüz yüze eğitimde en önemli unsurun iletişim eksikliği olduğu bunun da öğrencinin daha etkin olarak sürece dâhil edilmesi ile aşılabileceği düşünülmektedir. Uzaktan eğitim programlarında öğretim üyesinin bireysel kabiliyetleri önem kazanmaktadır. Ayrıca uzaktan eğitim programlarında teknik alt yapının uygun olması, ders içeriklerinin dikkat çekici ve güncel hale getirilmesinin de çok önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Uzaktan eğitimde kullanılacak yazılım ve programların ilgili öğretim üyesinin daha rahat kullanabileceği uygulamalar olması gerekmektedir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda; araştırmacı ve uygulayıcılar farklı disiplinlerdeki lisans, lisansüstü öğrencilerde uzaktan eğitimin işlevselliğini ortaya koymak amacıyla daha geniş örneklemeler üzerinde çalışmayı yapmaları literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, B., Kaymakçı, S., Birbudak, T. S. & Kılcan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9 (2), 285-309.
- Aktürk, C. (2017). Uzaktan eğitimin öğretmen adaylarının başarısına etkisi: Kilis 7 aralık üniversitesi örneği. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 3(1), 1-12.
- Al Lily, A. E., Ismail, A. F., Abunasser, F. M., and Alhajhoj, R. H. (2020). Distance education as a response to pandemics: Coronavirus and Arab culture. *Technol. Soc.* 63,101317.
- Alkan, C. (1987). Açıköğretim Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No 157.
- Altıntaş Yüksel, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 57, 291–303.
- Arslan, İ., & Karagül, S. (2020). Küresel bir tehdit (COVID-19 salgını) ve değişime yolculuk. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-36.
- Attri, K. (2012). Distance education: problems and solutions. *International Journal of Behavioral Social and Movement Sciences*, 1(4), 42-58.
- Balaman, F., & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 10(1).
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2(1), 24-40.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(3), 112-142.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. SAGE Publications.
- Demiray, U. & Adıyaman, Z. (2002). Kuruluşunun 10. Yılında Açıköğretim Lisesi İle İlgili Çalışmalar Kaynakçası, 2. Baskı, Eskişehir.

- Djalilova, K. M. (2020). Advantages and disadvantages of distance learning. *Наука и образование сегодня*, (7), 70-72.
- Doğan, S., & Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 111-124.
- Erol Şahin, A.N. (2019). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesi hakkında öğretim elemanlarının görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 477- 502.
- Gelişli, Y. (2015). Uzaktan Eğitimde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları: Tarihçe ve Gelişim, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 313-320.
- Gewin, V. (2020). Five tips for moving teaching online as COVID-19 takes hold. *Nature*, 580(7802), 295-296.3.
- Gillies, R. M. (2008). The effects of cooperative learning on junior high school students' behaviours, discourse and learning during a science-based learning activity. *School Psychology International*, 29(3), 328-347.
- Gökdağ, D. (1986). Uzaktan Eğitimde Basılı Materyaller (Açıköğretim Fakültesi Örneği), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No 54.
- Han, F., & Demirbilek, N. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Salgını Süresince Yürütülen Zorunlu Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44), 182-203.
- Ilgaz, H. (2014). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eşzamanlı öğrenme uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 13(26), 187-204.
- Kan, A. Ü. ve Fidan, E. K. (2016). Türk dili dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine ilişkin öğrenci algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2), 23-45.
- Karoğlu, A.K.K., Çetinkaya, K.B., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 sürecinde Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan Eğitim. Bazı uzaktan eğitim uygulamaları (s. 28-30). Ankara: Pegem.
- Kıralı, F.N., & Alcı, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8(30), 55-83.
- Kışla, T. (2016). Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 258-271.
- Knipe, D., & Lee, M. (2002). The quality of teaching and learning via videoconferencing. *British Journal of Educational Technology*, 33(3), 301-311.
- Kostikova, I., Miasoiedova, S., Razumenko, T., Chernenko, A., & Pochuieva, O. (2019). Teaching English speaking for fce: using facebook as a tool of instructional practice. *Amazonia investiga*, 8(22), 719-727.
- MEB (2020). Uzaktan Eğitim Sürecinin Detayları. www.meb.gov.tr. 18 Kasım 2020.
- Metin, M., Gürbey, S., & Çevik, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66-89.
- Özbay, O. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu, *InesJournal Uluslararası Eğitim Bilimler Dergisi*, 2(5), 376-391.
- Özcan, E. K. E. N., Tosun, N., & Eken, D. T. (2020). Covid-19 Salgını ile Acil ve Zorunlu Uzaktan Eğitime Geçiş: Genel Bir Değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 113-128.
- Özçelik, M.H. & Korkmazcan, S. (2016). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin sanal ortam tecrübesi (İstanbul Aydın Üniversitesi örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2).

- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1741-1759.
- Ryan, M. (1997). Education Casts Wide Net. *Tech Web News*.
- Salleh, F. I. M., Ghazali, J. M., Ismail, W. N. H. W., Alias, M., & Rahim, N. S. A. (2020). The impacts of COVID-19 through online learning usage for tertiary education in Malaysia. *Journal of critical reviews*, 7(8), 147-149.
- Salyers, V., Carter, L., Barrett, P., & Williams, L. (2010). Evaluating student and faculty with a pedagogical framework. *Journal of Distance Education/Revue de l'Éducation à Distance*, 24(3).
- Syvyi, M., Mazbayev, O., Varakuta, O., Panteleeva, N., & Bondarenko, O. (2022). Distance learning as innovation technology of school geographical education. *ArXiv preprint arXiv:2202.08697*.
- Şahin, M. (2021). Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretimde Uzaktan Eğitimin Tarihi ve Gelişim Süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 91-113.
- Tang, T., Abuhmaid, A.M., Olaimat, M., Oudat, D.M., Aldhaeabi, M., & Bamanger, E. (2020). Efficiency of flipped classroom with online-based teaching under COVID-19. *Interactive Learning Environments*, 28(7), 1- 12.
- Tüysüz, C., & Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 278-296.
- Verduin, J. R. ve Clark, Jr. T. A. (1994). *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları* (Çev: İ. Maviş), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Vlassenko, L., & Bozhok, N. (2014). Advantages and disadvantages of distance learning. National University of Food Technologies, Ukraine.
- Wilson, T., & Whitelock, D. (1998). Monitoring the on-line behavior of distance learning students. *Journal of Computer Assisted Learning*, 14, 91–99.
- Yalçın İncik, E., Topçu, Y. G., & Yağlıoğlu, A. O. (2018). Uzaktan eğitim programlarında öğrenim gören öğrencilerin bu programlara ilişkin görüşleri (Mersin Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Örneği). *2nd International Congress on Multidisciplinary Studies*.
- Yıldırım A, Şimşek H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, Ö., & Özkan, B. (2014). Uzaktan eğitim BÖTE öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 11(1), 85-94.
- Yüksel, E. A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(57), 291-303.